

Takole si pa rečem: prav bo, če ima človek, ki se brani, vsaj zavarovan hrbet, kamor se lahko nasloni; zahrbtnježev je v tej bitki zmerom na pretek, v bitki za obstoj, za svoj jaz, za različnost, za identiteto majhnega dela mallega naroda v Evropi, ki naj bi imela smisel za identitete v razmnoženem svetu; vendar načela lahko veljajo za vse in ne le za nekatere.

Zato mi zbuja pozornost hipokrizija v soseščini — pač tistih, ki očitajo koroškimi Slovencem prav to, kar so za svoj narodnostni del uveljavljali kot pravilo in pravico, za Južne Tirolce, da si pač iščejo povsem naravno pomoč in oporo tam, kjer jo dobiti morejo — pri svojih sonarodnjakih, v Sloveniji, v SFR Jugoslaviji (to drugo še posebej moti, tako presojam po novjših odzivih, ko se vsa naša Jugoslavija seznanja s tem, kaj se dogaja onstran severne meje!).

Slabokrven se zdi izgovor dveh možakarjev, ki sta zapustila solidarnostno avstrijsko skupino, češ da se obračajo za pomoč onstran meje. Dobro dé človeku, ko prebere, da je V. Grmič opozoril dr. Veiterja (Znamenje, št. 4, 1976), kako ne velja ideološko pretiravati z njegovo antikomunistično nestrpnostjo, češ da naj katoliški Slovenci ne iščejo pomoči pri komunistih v Ljubljani in Beogradu. In to ne zaradi svojega prav, temveč preprosto zaradi resnice, s katero naj presojamo mimo predsodkov tako zahtevna vprašanja moralnopolitične narave, zadevajoče odnose med narodnostnimi skupnostmi, vprašanja človekovih pravic.

Sicer pa je teh vprašanj še več, vprašanj, ki jih srečujem v zvezi s koroškimi Slovenci. Ne morem se znebiti občutka, da »Der Mann ohne Eigenschaft« (Mož brez posebnosti), Avstrijec namreč, ta čas opravlja prav čudno tlako, neko naročilo o neprijaznem vedenju namenjeno nam, južnim sosedom, naročilo, ki bo obema sosedoma v škodo. Sprašujem se, kako različno presoja in misli, da lahko drugim vsiljuje še dandanes svoje norme in vedenje (da tako ne velja ravnati, to velja seveda tudi za nas), in se obnaša, čeprav »mož brez posebnosti«, prav posebno, ne le do svojih državljanov: koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, temveč vsaj še do nas, do narodov in narodnosti Jugoslavije, da, resnično hudo posebno.

Tone
Pavček

Na začetku je bil zaupljivo topli Buh vas primi . . .

Mnogo besed je bilo v tem zadnjem času izrečenih, zapisanih, vrženih zviška nam in našim bratom v Avstriji v obraz, besed takih in drugačnih: od odkritih psovok do sprenevedavih hinavčenj, od robatih groženj do diplomatskega orokavičenega besedičenja. Koren vseh teh besed je kajpada isti: nemški, tuj, izključujoč, nasilen. Poznamo ga, saj ni ne od danes in ne šele od včeraj. Ali nima svojih začet-

kov že tam v sivi davnini mrtvih stoletij, ko se je na naši strani rodil tisti človeško topli, razumevajoči in sprejemajoči Buh vas primi?

In kaj smo dobili in kaj dobivamo na svoj Buh vas primi? Štejmo te dobrote in preštejmo usluge severnega sosedu, ki nam jih je stoletja izkazoval, ko se je v svoji mogočni dobroti širil na jug. Toda, ljudje božji, kdo

bo štel? In kaj bo štel? Koliko je bilo pobitih? Koliko je bilo ponemčenih? Koliko ponižanih, pretepenih, razseljenih! Kdo bo izmeril prizadejano sramoto, potočene solze, strah, negotovost?! Kdo bo izmeril težo prisiljenega molka, obup zaprtih ust, skoz katere ni smela materina beseda? Kdo bo štel bele kosti mrtvih v tej lepi zemlji, iz katere je zrastle dobrodošlica Buh vas primi in rodila, ne razumevanje, marveč nasilje?! Bomo šteli tiste, ki jih je, rod za rod, človeka za človekom, to nasilje zlomilo, pobilo, pohabilo, vrglo v naraščajočo strugo germanizacije, ali bomo šteli to, kar je ostalo. Ostalo s svojo besedo na zemlji dedov, s to čudno lepo pojočo govorico, ki je sosed in sodržavljan ne mara niti slišati. Saj, kaj pa je to? Kakšen jezik in čemu sploh? Ni ga bilo treba nekoč in ni ga treba danes! Naj izgine do kraja in z njim ljudje, ki ga, kdove čemu ljubijo in se ga oklepajo, kot se oklepa človek v tem svojem kratkem življenju vsega lepega, večnega: korenin zemlje, ki te hrani, krova domače hiše, materine besede. Res: kaj bi s tem, s to žalostno žalostjo, s to bolečo preteklostjo, s to negotovo prihodnostjo! Saj, končno, rešitev je jasna: asimilacija! Bilo je izrečeno jasno in glasno (in cinično) na najvišjem mestu, izrečeno med mnogimi besedami v tem zadnjem času novega nasilja in groženj, izrečeno kot edina možnost, ponujeno kot darilo: asimilacija!

Med vsemi besedami je ta zadela najbolj v živo. Žive mrličje terja in hkrati zagotavlja, da zanaprej ne bo potrebno nobeno štetje več, nobeno preštevanje: stapljanje s tujim jezikom in utapljanje v njem je perspektiva, dokončno raznarodovanje pa velik cilj avstrijske demokracije. Nič več slovenske besede, nič več slovenskih knjig, slovenskih pesmi, nič več Nmvaz čez jizaro, nič več Če Drava noj Zila nazaj potačo, nič več, nič več ne molitve ne kletve, še vzdih ne po slovensko, morda samo ob koncu vsega kakšen vdani amen! Amen kot zadnja mrzla beseda tistega poglavja, ki mu stoji na začetku zaupljivo topli Buh vas primi!

In s tem naj se pomirimo?!

Ivan
Potrč

Ljuba stara mačeha,

lahko bi ti rekel tudi sosed, ali ti si bila našemu slovanskemu življu vedno mačeha; mačeha si bila do tistih dni, ko smo potem morali iztrgati po šolah iz naših prvih čitank tvojega Jožefa in Franca ali Karla ali Cito in ko si se tudi ti sama z malce turobnosti poslovala od svojih cesarosti in od svojega cesarstva. Nikoli nisem lazil za tem, zakaj je tako skozi noč razpadlo tvoje veliko kraljestvo — imeli

smo pač doma svoje skrbi, s svojo Jugoslavijo in z njenimi kralji in kraljiči; zate pa smo vedeli, da se greš na veliko turizem, da ti celi svet pomaga in da se ti še kar godi. Vse to pa je bilo kratkega veka; kajti kmalu si se začela sama v sebi spreminjati: najprvo si naskočila delavske »trdnjave« na Dunaju in napravila krvavi petek ali pokol nad tistim svojim delavstvom, ki bi se edino moglo upreti na takratni tvoj jutrišnji dan barbarskim hitlerjanskim hordam onstran Linza in Salzburga; takrat pri tem in po tem pokolu je zaživelo v tvojih domovinskih nedrih vse, kar še ni prebolelo tvoje stare